

SKEPPSBRON

KULTURHISTORISK UTREDNING

RAPPORT
2015-09-04

Beställare: Södra Munksjön Utvecklings AB genom
ombud Åsa Friis

Konsult: SWECO genom
Sara Jacobsson, bebyggelseantikvarie (uppdragsledare)
Helena Martinsson, arkitekt (handläggare)
Anders Stjernberg, byggnadsantikvarie, certifierad antikvarisk sakkunnig
BFS 2011:15 KUL2 (medverkande)
Boris Kildetoft, studiochef (ombud)

Fotografier och illustrationer: Författarna där ej annat anges.

INNEHÅLLFÖRTECKNING

1. INLEDNING	7
1.1 BAKGRUND	7
1.2 SWECOS UPPDRAG	7
1.3 AVGRÄNSNING	8
1.4 SYFTE OCH MÅLSÄTTNING	8
1.5 VÄRDERINGSMETODIK	8
1.6 KULTURMILJÖ, SKYDD OCH DOKUMENTATION	8
2. KULTURHISTORISK VÄRDERING	10
3. ÖVERGRIPANDE HISTORIK	11
4. OMRÅDETS KARAKTÄRSDRAG	16
5. KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL BEBYGGELSE	18
5.1 KVARTER ÖSTERBOTTEN 4	18
5.2 KVARTER ÖRLOGSMANNEN 10	19
5.3 KVARTER ÖSTEN 2 - SLAKTHUSOMRÅDET	20
5.4 KVARTER ÖSTEN 2 - SLAKTHUSOMRÅDET	21
5.5 KVARTER ÖSTEN 2 - SLAKTHUSOMRÅDET	22
5.6 KVARTER ÖDLAN 14	23
5.7 KVARTER ÖDLAN 4 - AGA INDUSTRIMILJÖ	24
5.8 KVARTER ÖDLAN 4 - AGA INDUSTRIMILJÖ	25
5.9 KVARTER ÖDLAN 4 - AGA INDUSTRIMILJÖ	26
5.10 KVARTER ÖDLAN 3 - AGA INDUSTRIMILJÖ	27
5.11 KVARTER ÖDLAN 21	28
5.12 KVARTER ÖVERGÅNGEN 9	29
5.13 KVARTER ÖVERGÅNGEN 5	30
6. KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL INFRASTRUKTUR	31
7. SAMMANFATTNING	35
8. KÄLLOR OCH LITTERATUR	38

1. INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Jönköpings kommun har för avsikt att utveckla omgivningarna kring Munksjön med ny stadsbebyggelse. Riktlinjer för utvecklingen behandlas i Stadsbyggnadsvision 2.0 från 2008 där fokus kretsar kring byggnation och tillväxt runt Munksjön och dess utveckling som stadssjö. År 2012 stod ramprogrammet för Södra Munksjön klart vilket ska ligga till grund för kommande detaljplaner i området. Översiktsplanen från 2002 håller i skrivande stund på att ersättas av en ny kommunomfattande översiktsplan, vilken i högre grad omfattar landsbygden.

I samtliga av kommunen framtagna dokument framträder förnyelse kring Munksjön som en av huvudfrågorna. Utbyggnadsstrategin i ramprogrammet utgår från en uppdelning av geografiska delområden runt Munksjön varav Skeppsbron är fokus för denna utredning. Stadsutveckling inom Skeppsbron hör nära samman med och påverkas av planerna inför etablering av eventuell station för höghastighetståg direkt söder om utredningsområdet.

1.2 SWECOS UPPDRAG

Sweco fick 2015 i uppdrag av kommunägda bolaget Södra Munksjön Utvecklings AB att inventera industriområdet söder om Munksjön, delområdet Skeppsbron. Jönköpings länsmuseum kom 2008 ut med rapporten *Södra Munksjön - historisk dokumentation och kulturhistorisk värdering*. Museets rapport är ett övergripande planeringsunderlag i arbetet med Stadsbyggnadsvision 2.0 och lyfter fram ett helhetsperspektiv på kulturhistoriskt intressant bebyggelse belägen väster, söder och öster om Munksjön. Rapporten har legat till grund för Swecos inventering som utgör en kunskapsfördjupning av industriområdet söder om Munksjön. Swecos inventering har medfört ett större fokus på enskilda byggnader och betydelsefull infrastruktur.

Inventering och kulturhistorisk analys har föregåtts av inläsning gällande kommunens aktuella och kommande översiktsplan, ramprogram för Södra Munksjön från 2012 och, av SWECO framtagna, miljökonsekvensbeskrivning för den fördjupade översiktsplanen. Rapporten *Södra Munksjön - historisk dokumentation och kulturhistorisk värdering*, utarbetad av Jönköpings länsmuseum

Utredningsområdet avgränsas av den sträckade linjen.

2008, har fungerat som huvudsaklig utgångspunkt beträffande uppdragets fokus. Uppdraget omfattar inventering, dokumentation och analys av byggnader som är upptagna som kulturhistoriskt värdefulla i läns museets rapport.

Arbetet har även omfattat att sammanställa övergripande historik över området och tydliggöra kulturmiljöns karaktärsdrag. Uppdraget har utförts under perioden juni - september 2015 och resulterat i att 13 byggnader samt infrastruktur pekats ut som kulturhistoriskt värdefull, och klassificerats enligt kategoriseringssystemet på s. 10.

1.3 AVGRÄNSNING

Geografiskt avgränsas utredningsområdet enligt karta tillhandahållen av kommunen (se s. 7). Uppdraget omfattar endast byggnadernas och anläggningarnas exteriör. Materialet presenterar inget ställningstagande till det befintliga ramprogrammet eller framtida planförslag för området.

1.4 SYFTE OCH MÅLSÄTTNING

Uppdraget syftar till att kartlägga kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, historiskt förankrad infrastruktur och kulturmiljöer i industriområdet söder om Munksjön. Utredningen skall ligga till grund för de kulturhistoriska avvägningar som skall göras i detaljplanen.

Målsättningen har varit att ge ett fördjupat och samlat kunskapsunderlag gällande områdets kulturhistoriskt värdefulla byggnader och infrastruktur, som underlag vid den fortsatta planeringsprocessen. Den vidare målsättningen har varit att öka kunskapen om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och kulturmiljöer i Jönköpings kommun.

1.5 VÄRDERINGSMETODIK

Den kulturhistoriska värderingen utgår från en modell framtagen av Axel Unnerbäck och Erik Nordin vid Riksantikvarieämbetet (1995). Vid kulturhistorisk värdering av en byggnad eller en miljö används de övergripande begreppen dokumentvärden och upplevelsevärden (se kap. 2. *Kulturhistorisk värdering* för utförlig beskrivning). Klassificeringskategorierna med färgdifferentiering baseras på det värderingssystem som

tidigare använts vid kulturhistorisk värdering av bebyggelse i Jönköpings kommun. Lila markering för kulturhistorisk infrastruktur har av Sweco gjorts som ett tillägg till röd, grön och blå klassificering.

Röd kategori grundar sig på PBL 8:13

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.

Grön kategori grundar sig på PBL 8:17

Ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.

Utöver detta finns blåmarkerade byggnader som bedöms inneha ett visst kulturhistoriskt värde och vars främsta värde ligger i deras miljöskapande egenskaper och/eller att de bidrar till förståelsen för områdets utveckling. Lila markering lyfter fram strukturer såsom gatunät och järnväg som utifrån sin koppling till samhällsutvecklingen och historiska kontinuitet är viktiga för områdets kulturhistoriska karaktär.

1.6 KULTURMILJÖ, SKYDD OCH DOKUMENTATION

Kulturhistoriskt skydd

Lag (1988:950) om kulturminnen, KML. 2 kap. 1§

Fornlämningar är skyddade enligt denna lag. Fornlämningar är följande lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna.

Inom området finns idag fyra lämningfynd registrerade. Två är belägna vid Tabergsåns inlopp i Munksjön åt väster och ytterligare två finns vid Skeppsbrogatans avslutning mot norr respektive söder. Generella regler i KML (1988:950) gäller alltid.

Miljöbalken (1998:808), MB. 3 kap. 6§

Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Inom utredningsområdet finns ingen kulturmiljö som av Länsstyrelsens är upptagen som riksintressant.

Plan- och Bygglagen (2010:900), PBL. 8 kap. 13§, 17§

Byggnaderna och anläggningarna inom industriområdet har idag inget skydd enligt PBL. Gällande planer över området är upprättade mellan 1960-tal till tidigt 1990-tal.

Kulturvårdsprogram

Industribebyggelsen inom utredningsområdet lyfts inte fram som kulturhistoriskt intressant i kommunens kulturvårdsprogram från 1988.

1.7 PROJEKTORGANISATION

Arbetet har utförts av Sweco Architects i Malmö och Stockholm. Projektgruppen har utgjorts av bebyggelseantikvarie Sara Jacobsson, arkitekt Helena Martinsson och byggnadsantikvarie, certifierad antikvarisk sakkunnig BFS 2011:15 KUL2, Anders Stjernberg.

Flera industribyggnader har ursprungliga fönster, här småspröjsat gjutjärn på f.d. svets- och smidesverkstad i kvarteret Övergången 5, 1950-tal.

Närmast Munksjöns strandlinje löper ett promenadstråk med utsikt över vattnet och den närbelägna industribebyggelsen.

2. KULTURHISTORISK VÄRDERING

Den kulturhistoriska värderingen utgår från en modell framtagen av Axel Unnerbäck och Erik Nordin vid Riksantikvarieämbetet (1995). Vid kulturhistorisk värdering av en byggnad eller en miljö används de övergripande begreppen dokumentvärden och upplevelsevärden.

Med dokumentvärden menas de faktiska egenskaper som byggnader har. De är historiska och objektiva värden som kan vara kopplade till teknik, arkitektur, till en plats eller person. Exempel på dokumentvärden är byggnadstekniska-, konstnärliga- eller regionhistoriska värden. Upplevelsevärden är till skillnad från dokumentvärden subjektiva och svårare att mäta. Här kan det vara arkitektoniska eller konstnärliga värden som bedöms, eller en byggnads funktion som symbol eller identitetsskapande element.

Till ovanstående grupper läggs också begrepp som autenticitet, kvalitet och patina samt om något är representativt eller ovanligt. Om ett värde är väl synligt eller åskådliggjort finns också ett pedagogiskt värde.

Byggnader och infrastruktur som inom ramen för denna rapport pekats ut som kulturhistoriskt värdefulla är klassificerade enligt följande fyra kategorier:

- Högsta kulturhistoriska värde
PBL 8:13 Förvanskningförbud
- Stort kulturhistoriskt värde
PBL 8:17 Varsamhetskrav
- Visst kulturhistoriskt värde
- Kulturhistoriskt värdefull struktur

Bildexemplen är hämtade från bebyggelsen vid Syrgasvägen vilken utgörs av kontors-, lager- och produktionsbyggnader uppförda under 1950-talet.

3. ÖVERGRIPANDE HISTORIK

Bebyggelse

Från medeltid fram till 1600-talet var merparten av bebyggelsen i Jönköpingsdalen koncentrerad till Ljungarums kyrkby söder om Munksjön. Byn byggdes ut under medeltiden och var vid stormaktstiden en av södra Vätterbygdens största byar. I samband med det utökade säteribyggandet i slutet av 1600-talet slogs flera av byns gårdar samman och Strömsbergs säteri bildades år 1666. Området där den gamla bymarken legat blev åkermark och gårdarna avhystes. Byinvånarna flyttade bl.a. till dagsverkstorp såsom Tallahov och Sjöbo (även kallad Sjöen, Siööbro i äldre material) vilka uppfördes kring slutet av århundradet på holmar intill Munksjöns södra strandlinje. Runt skiftet 1700 utgjordes landskapet av sankmark, torrare partier, ångar samt åkrar tillhörande Strömsberg.

Vid torpet Tallahov anlades en lastageplats för lossning av kalksten till masugnarna i Tabergs bergslag. Här uppfördes även en brygga, väl till pass för de horder av besökare vid hälsobrunnen Västerbrunn som uppfördes i början av 1700-talet. Platsen utvecklades till ett rekreation- och nöjescentrum med folklig prägel där man drack brunn och förlustade sig ända in på det tidiga

1900-talet. De sista av Västerbrunns byggnader revs under tidigt 1960-tal.

Marken tillhörande Jönköpings stad på västra sidan Munksjön började under mitten av 1800-talet bebyggas med industrier och bostäder. Munksjö pappersbruk etablerades under 1860-talet och vid nästa decennium lades de första stadsplanerna för denna del av området. Allteftersom bruket växte och andra småindustrier tillkom sneglade exploatörer mot syd och Ljungarums mark som till största delen bestod av ren jordbruksmark med torpbebyggelse under gården Strömsberg.

I tallskogsområdet söder om Simsholmen lät hamnkapten Oscar Sandberg uppföra sommarbostaden Oscarshall under 1880-talet. Här låg även en brygga som senare kom att användas i ångbåtstrafiken. Villan brukades från 1920-talet som serveringslokal i det nyetablerade Folkets Parks verksamhet. Under 1970- och 80-talen kom Folkets Park att upphöra, såväl parkbyggnaderna som villa Oscarshall revs och nuvarande djursjukhuset uppfördes på platsen. Området strax söder om Munksjön växte vid 1900-talets intåg successivt fram som en förstad till Jönköping. Marken, som tillhörde Ljungarums socken, hade ännu inte reglerats i plan. Landskapet ka-

Vy från väst mot södra Munksjön. Vegetationen längs strandpromenaden tillåter fri sikt mot den f.d. tryckfärgsfabriken från 1916.

raktäriserades av gårdar och torpbebyggelse, små industrier uppfördes efterhand i norr. Denna del av Strömsbergs ägor köptes 1905 upp av Jönköpings stad. År 1910 skedde en avgörande förändring för områdets framtida användning då Ljungarum införlivades med Jönköpings stad. Tre år senare låg en stadsplan för de ännu oexploaterade arealen klar, upprättad av stockholmsarkitekten Per Olof Hallman. Denna blev dock starkt kritiserad utifrån motiveringen att kvarteren gjorts för små och spetsvinkliga, gatorna för breda. Kritiken resulterade i en ändring 1926 av Albert Lilienberg, vid tiden förste stadsingenjör i Göteborg. När planerna kom på 1910- och 20-talen så avsattes största delen av Ljungarums nordligaste områden mot Munksjön för industriverksamhet.

Skeppsbrons tidigaste industrier tog sin början under 1910-talet då slakthus, tryckfärgsfabrik och parkettfabrik etablerades. Under 1930-talet uppfördes ett flygfält mellan Munksjön och Rocksjön vilket innebar nya gränser för industriutvecklingen under 1940- och 1950-talen. Vid 1930- och 40-talen utökades industriinriktningarna till att omfatta trävaru-, betong- och cementtillverkning. En kraftig folkökning och urbanisering motiverade generalplanens tillkomst 1950 som fastställde hur marken

skulle användas till industri, boende och andra allmänna ändamål. Fram till 1960-talet växte det fram ett tätbebyggt industriområde med en relativt småskalig karaktär som fortfarande präglar stadsbilden än idag. Under sextiotalet fick flygplatsen en ny lokalisering några kilometer sydväst om Munksjön vilket gav ny fart för industriexpansion på dess ursprungliga plats. Dessa förbättrade villkor för industriutveckling inom stadens gränser förstärktes ytterligare då Jönköping köpte in hela egendomen Strömsberg.

Sedan dess har utvecklingen haft en stadig framgång i etablerandet av nya expeditörsföretag och förtätning av industribebyggelsen. Den äldre bebyggelsen har successivt rivits i samband med nybyggnation men fortfarande finns en del äldre byggnader kvar, företrädesvis från 1910-tal, 30-tal, 40-tal och 50-tal.

Infrastruktur

Passagen vid Jordbron över Tabergsåns inlopp i Munksjön är känd sedan medeltiden. Ursprungligen hör namnet samman med en vägbank över de sankt partierna söder om ån. Här gick länge gränsen mellan Jönköpings stad och Ljungarums socken. Här gick även den södra landsväg kallad

Nordiska Syrgasverkens etablering i området under 1950-talet har fått ge namn åt Syrgasvägen. Av verksamhetens lokaler finns idag endast en byggnad kvar.

Jordbron, vy åt nordost. Passagen har medeltida anor och spelar alltjämt en viktig roll i platsens infrastruktur.

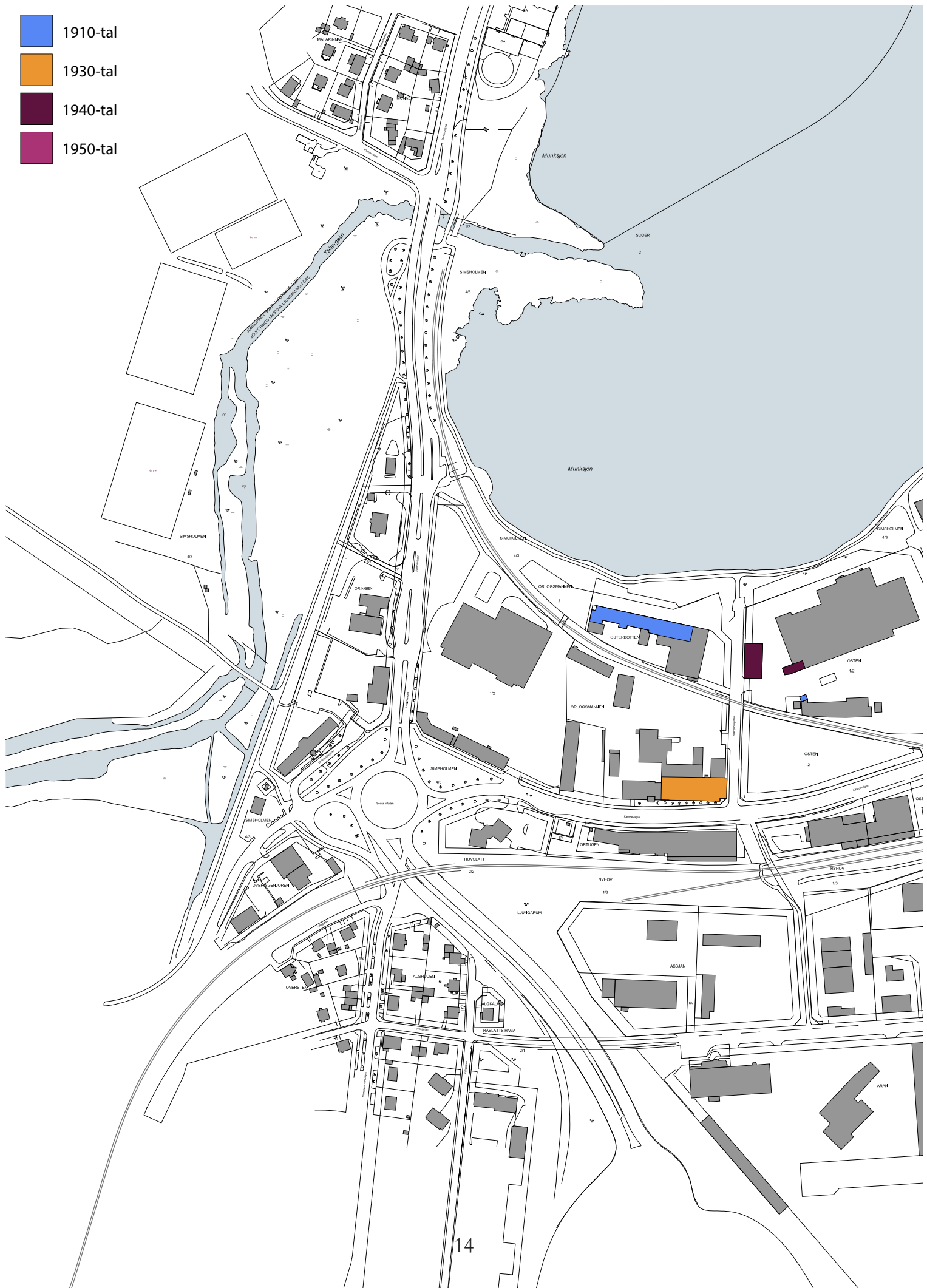
Laganstigen in till staden längs nuvarande Barnarpsgatan, Jordbrovägen, Norahammarsvägen och Värmamovägen. Laganstigen övergick från gata till väg vid övergången av Tabergså. Sträckningen finns med i kartmaterial från mitten av 1600-talet. Norr om nuvarande bro låg från 1600-talets början en lastageplats för lossning av kalksten till masugnarna i Tabergs bergslag. Under 1890-talet drogs Vaggerydsbanan fram i nord-sydlig riktning väster om Munksjön, i närheten av pappersbruket. I samband med detta utfördes markarbeten och en ny bro byggdes.

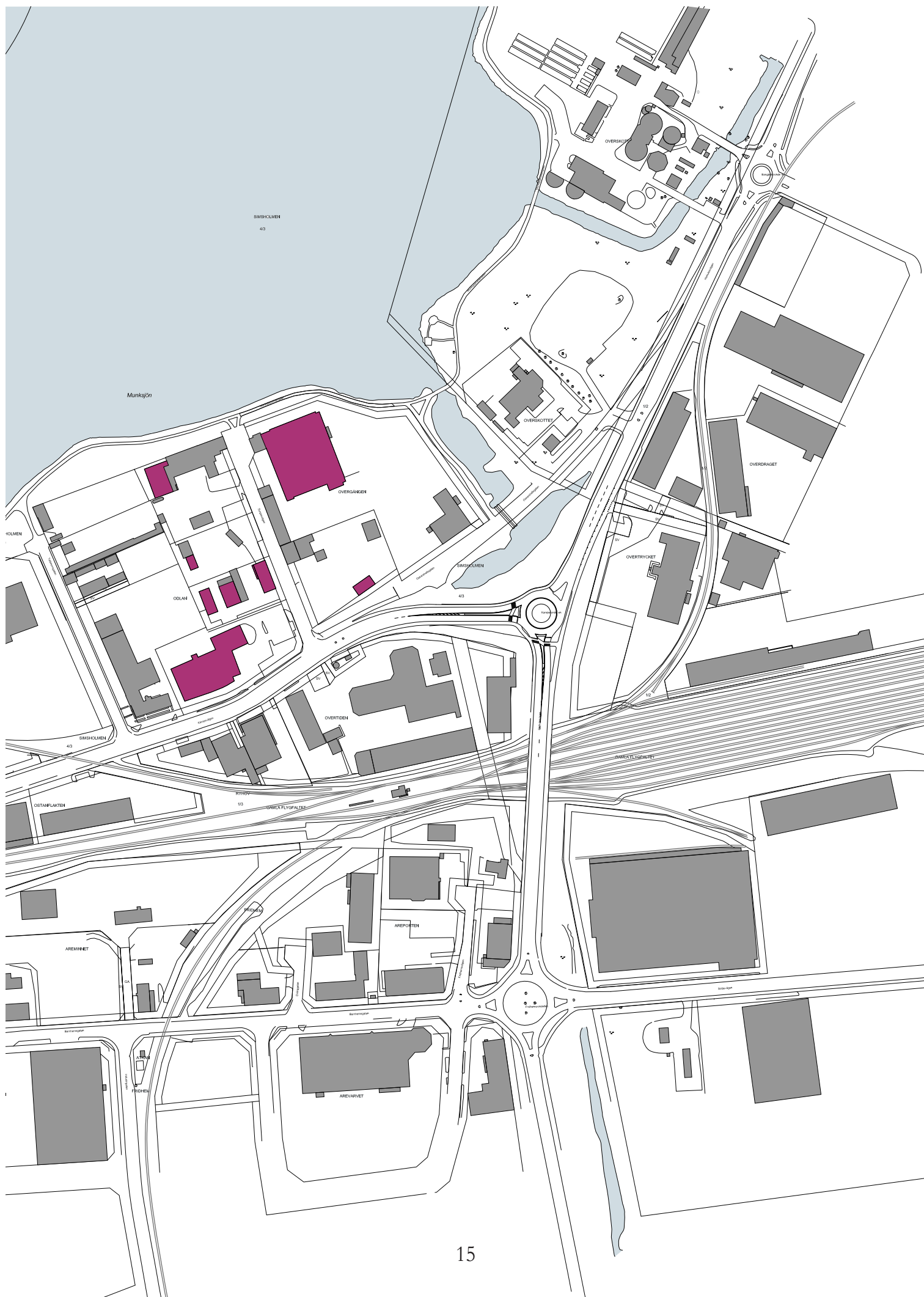
Efter att större verksamheter såsom slakthuset uppförts på 1910-talet ställdes allt högre krav på god infrastruktur och nya spår drogs genom det blivande industriområdet. Spåren kopplades till Vaggerydsbanan som i sin tur nådde Södra Stambanan. I samband med att nya industrier etablerades utvecklades infrastrukturen för att möta upp de växande transportbehoven. På karta över Jönköpings stad ritad av stadsingenjör Einar Adéll 1935 syns Kämpevägens mjukt rundade sträckning i väst-östlig riktning. Tvärgatan Skeppsbrogatan viker av mot norr, fortsätter längs strandlinjen för att österut återknyta till Kämpevägen rakt igenom nuvarande kvarteret Ödla. Mot öst indelas området av de mindre

parallellgatorna Tallahovsgatan, Industrigatan och Oscarshallsgatan. Stadskartan utförd av stadsingenjör Wilhelm Norsander 1948 visar ny dragning av gatunätet i östra delarna av området. Skeppsbrogatans östra sträckning har upphört, Tallahovsgatan har flyttats och avgränsar nu kvarteret Östen mot öster. Tallahovsgatans gamla sträckning har fått ett nytt namn; Syrgasvägen, vilket speglar satsningen på kemisk industri. Industrigatan har upphört men Oskarshallsgatan avgränsar fortsatt Folkets Park mot industriområdet i väst.

Generalplanen från 1950 utarbetad av Vattenbyggnadsbyrån kom vidare att styra genomgripande satsningar inom infrastruktur såsom flyttning av flygfältet till Axamo och E4ans nya sträckning söder om egnahemsområdet Fridhem. Omdisponeringen av vägar och järnväg har i högsta grad påverkat industriområdets utveckling och blivande verksamheter med exempelvis tillkomsten av en rad logistikföretag. Järnvägen (Vaggerydsbanan) drogs även om runt Munksjön under 1970-talet och en rangerbangård uppfördes på det före detta flygfältet söder om Rocksjön.

- 1910-tal
- 1930-tal
- 1940-tal
- 1950-tal

4. OMRÅDETS KARAKTÄRSDRAG

Stadsbilden präglas fortfarande av den småskalighet som sedan 1910-talet successivt format området. Stora bebyggda kvarter varvas med till synes öde tomter med rester av tidigare verksamhet. Breda gator och låg bebyggelse gör att området upplevs som relativt luftigt och lättöverskådligt. Detta intryck förstärks av grönstråket och sjön mot norr. Gatustrukturen är uppbyggd av huvudstråket Kämpevägen med tvärgatorna Skeppsbrogatan, Tallahovsgatan och Syrgasvägen som samtliga sträcker sig upp mot Munksjön. Området avgränsas västerut av Jordbrovägen och åt öster av ett mindre tallskogsområde. Järnvägsspåren från Vaggerydsbanan skär diagonalt genom området från Tabergsån vid Jordbron mot skärpunkten mellan Kämpevägen och Tallahovsgatan. Längs spåren har grönska med mindre träd och buskar fritt vuxit upp och bildar en oreglerad grönstruktur mitt i industrilandskapet. Området avgränsas norrut av den lummiga strandpromenad som löper längs stora delar av Munksjön.

Den befintliga bebyggelsen utgörs av äldre välbevarade byggnader, kraftigt omgjorda byggnader och nyare inslag som tillkommit de senaste decennierna. Den låga bebyggelsen ger

Höger: Den putsade tegellängan har huserat ett flertal olika verksamheter sedan uppförandet 1916, efter ritningar av Jönköpingsarkitekten Oskar Öberg.

Nedan: Skeppsbrogatan avslutas mot norr vid Munksjön. Till vänster syns f.d. kartongfabriken med sin karaktäristiska takform. Slakthusområdet till höger med separat kontorsbyggnad strax intill vägen.

ett enhetligt intryck i sin småskalighet och gemensamma industrifunktion men upplevs som heterogen utifrån en stor variation av byggnadsstilar. Den bebyggelse som inom utredningsområdet bedömts som kulturhistoriskt värdefull är företrädesvis belägen runt Skeppsbrogatan och Syrgasvägen. Skeppsbrogatans bebyggelse visar upp flera bevarade representanter från 1910-1940-tal, bl.a. inom det f.d. slakthusområdet i nordost. Kulturmiljön vid Syrgasvägen präglas av 1950-talets utbyggnad av kemisk industri med kontors-, lager- och produktionsbyggnader. Denna äldre bebyggelse ger ett starkt homogent intryck och skapar en helhetsmiljö utifrån tidens byggnadsideal både i volym och detalj. Karaktäristiskt är det röda fasadteglet och putsade ytor i olika uttryck för att uppnå en enkelt dekorativ estetik. Fönsterband med vitmålade

träfönster, asymmetriska träfönster samt oregelbunden fönstersättning förekommer flitigt. Flacka sadel- och pulpettak med papptäckning samt skorstenar murade i rött tegel förmedlar 1950-talets formspråk.

OMRÅDETS BEVARANSVÄRDA KARAKTÄRSDRAG:

STRUKTURER

Breda raka gator

Järnvägsspår/spårsträckning

Grönstruktur - längre större stråk och mindre insprängda partier

Lättillgängligt promenadstråk längs strandlinjen

Fria siktlinjer

BEBYGGELSE

Småskalig låg bebyggelse - 1-3 plan

Lättöverskådliga kvarter

Luftigt placerad bebyggelse

Traditionella material såsom fasadtegel, granit, träfönster, tegelpannor.

ARKITEKTUR

Området karaktäriseras av varierande arkitektoniska uttryck varav följande ger riktlinjer för bevarad tidstypisk arkitektur:

1910-tal - Nyklassicism: Ljus puts

- Nationalromantik: Rött tegel, mönstermurning, kraftig takfot,

enkupiga tegelpannor.

1930-tal - Funktionalism; fönsterband, putsad fasad, våld takform, papptäckning.

1940-tal - Gult tegel, granitdetaljer, asymmetriska fönster, valmat sadeltak, pulpettak, enkupiga tegelpannor, papptäckning.

1950-tal - Materialblandning rött tegel, spritputs, slätputs, asymmetriska fönster, fönsterband, pulpettak, papptäckning.

Gles bebyggelse inom f.d. slakthusområdet, kvarteret Östen 2. Representanter från 1910- och 40-tal visar verksamhetens utbyggnad under första halvan av 1900-talet. Området runt Skeppsbrogatan präglas av stora öppna ytor och lättöverskådliga strukturer. Gatan korsas av järnvägsspår där grönska oreglerat vuxit upp.

Till höger kvarteret Ödlan 14 som tillsammans med f.d. AGA-industrierna inom Ödlan 3 och 4 (Ödlan 4 syns till vänster) bildar en enhetlig 1950-talsmiljö med välbevarad industribebyggelse.

5. KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL BEBYGGELSE

5.1 KVARTER ÖSTERBOTTEN 4

Byggår: 1916-17

Arkitekt/Byggherre: Oskar Östberg

Ursprunglig funktion: Tryckfärgsfabrik - Par-
kettfabrik – Jordbro tändsticksfabrik
– NIMO-verken

Nuvarande funktion: Olika mindre företag

Klassificering: Byggnad med stort kulturhisto-
riskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Putsad tegellänga i ljusgul kulör med enkelt klassicistiskt formspråk. Bevarade detaljer i lisener, ankarjärn och profilerad takfot. Byggnadens exteriör är delvis kraftigt omgjord. Samtliga dörrar, fönster, och takkupor har bytts ut och mot gården har flera tillbyggnader uppförts.

Kulturhistoria:

Byggnaden uppfördes som tryckfärgs- och parkettfabrik. Jordbro tändsticksfabrik tog inom kort över lokalerna. År 1944 startade NIMO-verken i byggnaden med tillverkning av rostfria produkter. Idag huserar lokalerna diverse mindre företag.

Värde motivering:

Byggnaden är en av få bevarade representanter från områdets första industriskede på 1910-talet. Trots en förändrad exteriör visar längan upp en klassicistisk arkitektur med bevarade detaljer såsom lisener, ankarjärn och profilerad takfot. Med sitt fria läge längs strandpromenaden har byggnaden ett starkt miljöskapande värde för området och är ett landmärke som syns vida omkring.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Fönsteröppningar med småspröjsade fönster

Lisener

Ankarjärn

Profilerad takfot

Färgsättning

5.2 KVARTER ÖRLOGSMANNEN 10

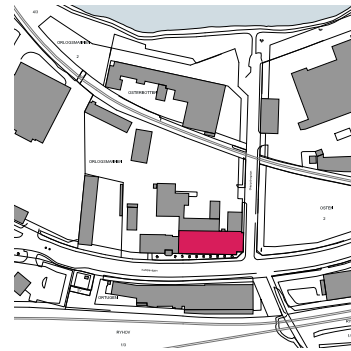
Byggår: 1931

Arkitekt/byggherre: Theodor Anton Bergen
vid AB Ingenjörbyrå i Stockholm

Ursprunglig funktion: Helmer Ekmans kartongfabrik

Nuvarande funktion: Skanskas lokaler

Klassificering: Byggnad med högsta kulturhistoriska värde - PBL 8:13

Byggnadsbeskrivning:

Avlång låg byggnadskropp med välvd takform och långsgående fönsterband som delas upp av regelbundet placerade pelare. Putsad fasad i närmast aprikos kulör med pelare putsade i vitt. Småspröjsade träfönster i ljusröd kulör. Taktäckning i papp. Mot norr och väster sammanbyggd med tillbyggnader.

Kulturhistoria:

Helmer Ekmans kartongfabrik ritades 1931 av Theodor Anton Bergen vid AB Ingenjörbyrå i Stockholm. Arkitekten har även ritat Syrgasverken i kvarteret Ödla.

Värdeomotivering:

Byggnaden har ett mycket karaktäristiskt funktionalistiskt formspråk med sin välvda takform

och breda fönsterband i original. Trots tillbyggnader mot bl.a. norr upplevs byggnaden som ursprunglig tack vare bevarade material, form och uttryck. Det framträdande läget vid huvudgatan Kämpevägen gör att byggnadens särprägel framträder ytterligare och ger miljön kring Skeppsbrogatans infart en tydligt småskalig karaktär.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Avlång låg byggnadsvolym
Putsad fasad
Strävpelare
Fönsterband med småspröjsade träfönster
Välvd takform
Färgsättning

5.3 KVARTER ÖSTEN 2 - SLAKTHUSOMRÅDET

Byggår: 1940

Arkitekt/byggherre: Uppgift saknas

Ursprunglig funktion: Slakteriets kontorsbyggnad

Nuvarande funktion: Studentboende Skeppsbron

Klassificering: Byggnad med högsta kulturhistoriska värde - PBL 8:13

Byggnadsbeskrivning:

Välbevarad byggnad uppförd i gult tegel med flertalet bevarade byggnadsdetaljer. Sockel i kvaderimitation av granit och hörnskydd i samma material. Pivåhängda asymmetriska tvålufts-fönster i trä och markerad portik i granit med ursprunglig text *Kontor*. Profilerad takfot och valmat sadeltak täckt med enkupigt rött tegel. Två kraftiga skorstenar i gult tegel med profil.

Kulturhistoria:

Jönköpings Läns andelsslakteri uppfördes först på platsen under 1910-talet. Under kommande årtionden utökades verksamheten med kontorsbyggnad, konserverfabrik, rökar och charkuteri-fabrik. Slakteriområdet har sedan etablerandet förändrats, äldre byggnader har rivits eller byggts om och nya har tillkommit.

Värdeomotivering:

Välbevarad 1940-talsbyggnad med mycket tidstypisk arkitektur i volym såväl som i detalj. Omsorgsfulla materialval uttrycks bl.a. i granitsockeln i kvaderimitation, enkelt utformad granitportal med ursprunglig text, gul tegelfasad och enkupigt rött tegeltak samt kraftigt dimensionerade skorstenar i gult tegel. Den f.d. kontorsbyggnaden speglar slakteriets storhetstid och expansion.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Rektangulär byggnadsvolym
Granitsockel i kvaderimitation och hörnskydd
Omålade gul tegelfasad
Pivåhängda asymmetriska tvålufts-fönster i trä
Dropplister i granit
Markerad portik i granit med text *Kontor*
Profilrad takfot
Enkupigt rött taktegel
Två kraftiga skorstenar i gult tegel

5.4 KVARTER ÖSTEN 2 - SLAKTHUSOMRÅDET

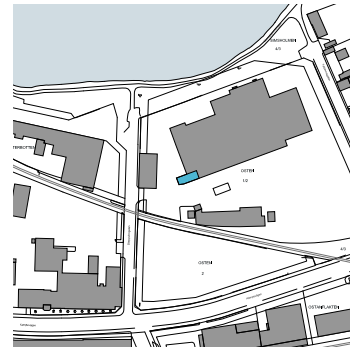
Byggår: 1940-tal

Arkitekt/byggherre: Uppgift saknas

Ursprunglig funktion: Konservfabrik, rökar, charkuterifabrik?

Nuvarande funktion: Lager

Klassificering: Byggnad med visst kulturhistoriskt värde

Byggnadsbeskrivning:

Industribyggnad uppförd i gult tegel med kvadratiske fönsteröppningar och bevarade hissanordningar utanpå fasad. Pulpettak med papptäckning och enkelt profilerad takfot. En del utbytta fönster och dörrar. Sammanbyggd med äldre större byggnadskomplex som genomgått genomgripande exteriör förändring.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Gult fasadtegel

Fönsterband

Äldre hissanordningar

Enkel dekoration i profilerad takfot

Pulpettak

Kulturhistoria:

Del av slakteriet, uppförd under 1940-talet.

Värdemotivering:

Byggnaden är en del av det f.d. slakteriet och vittnar om verksamhetens storhetstid då även det intilliggande kontoret byggdes. Slakteriets byggnadsbestånd uppfördes successivt från 1910-talet då verksamheten först etablerades i området.

5.5 KVARTER ÖSTEN 2 - SLAKTHUSOMRÅDET

Byggår: 1910-tal

Arkitekt/byggherre: Uppgift saknas

Ursprunglig funktion: Transformatorstation

Nuvarande funktion: Uppgift saknas

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Liten byggnad med nationalromantiskt formspråk uppförd i rött tegel. Enkel dekorativ mönstermurning vid sockel, ovan fönster och dörr. Indragen dörröppning och vit trädörr med kraftiga dekorativa smidesbeslag. Småspröjsade vita träfönster. Utkragande profilerad takfot med tandsnittsfris. Sadeltak med enkupigt rött tegel och en skorsten. Sammanbyggd med senare tillkommen byggnad.

Kulturhistoria:

Troligtvis fungerat som transformatorstation i slakthuskvarteret.

Värdeomvärterering:

Byggnaden är en av få bevarade uppförda under industriområdets tidigaste era i början av

1900-talet. Åldern, omsorgsfulla materialval, förhållandevis påkostat arkitektoniskt uttryck och den lilla volymen gör denna byggnad till ett mycket ovanligt inslag i industriområdet. Den ursprungliga funktionen har troligtvis varit som transformatorstation till det f.d. slakteriet som etablerades i området i början av 1900-talet.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Mönstermurat rött tegel

Indragen dörröppning

Småspröjsade vitmålade träfönster

Profilerad takfot

Tandsnittsfris

Enkupigt rött taktegel

5.6 KVARTER ÖDLAN 14

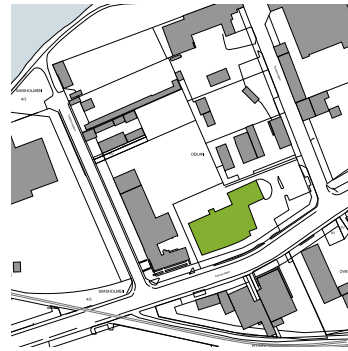
Byggår: 1950-tal

Arkitekt/byggherre: Uppgift saknas

Ursprunglig funktion: Lager- och kontorsbyggnad som uppfördes för firma Alfort & Cronholm

Nuvarande funktion: Hyrbilsfirma

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Byggnadskropp uppdelad på två volymer; kontor och lager. Kontorsbyggnad med regelbundet formspråk, uppförd på hög grå slätputsad sockel. Spritputsad fasad i mörkt gul kulör vilken delas in av slätputsade partier i vitt med enkel dekor. Röd tegelfasad mot gården. Fönsterband med vitmålade enlufts-fönster i trä. Delvis oregelbunden övrig fönstersättning. Ursprunglig balkong med grönmålade korrugerad plåt och svartmålat smide. Bevarad hög skorsten vid lastbrygga mot väst. Flackt sadeltak med papptäckning och skorsten i rött tegel.

Lagerbyggnad med fasad i rött omålat och vitt målat tegel. Målade träpartier och vita fönsterband vid takfot.

Kulturhistoria:

Ursprungligen lager- och kontorsbyggnad uppförd under 1950-talet.

Värdegrund:

Välhållen 1950-talsbyggnad med flertalet bevarade byggnadsdetaljer. Tidstypisk arkitektur tar sig uttryck i blandningen av fasadens sprit- och slätputsade partier samt rena tegelytor. Enkla fönsterband samt en- och tvålufts-fönster och balkongens utformning är karaktäristiskt för perioden. Lagerbyggnadens fönsterband blandning i fasadmaterial vittnar och tidens byggnadsskick för industribyggnader.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Hög sockel

Fasad i gul spritputs, slätputsade partier i vitt

Röd tegelfasad mot bakgård

Fönsterband, vitmålade träfönster

Balkong med grönmålade korrugerad plåt och svartmålat smide

Hög skorsten i rött tegel

Flackt sadeltak med papptäckning

Färgsättning

5.7 KVARTER ÖDLAN 4 - AGA INDUSTRIMILJÖ

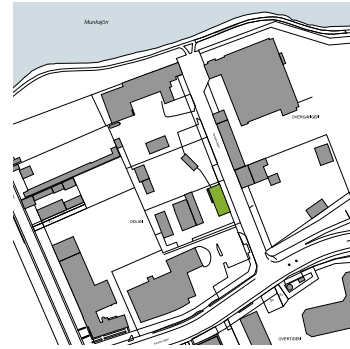
Byggår: 1957

Arkitekt/byggherre: AB Industribyrån i Stockholm

Ursprunglig funktion: AGA kontor och lager

Nuvarande funktion: Firma Gasolspecialisten

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Låg enplansbyggnad på hög betongsockel med fasad i rött tegel. Regelbunden fönstersättning och vitmålade asymmetriska träfönster, två luft- ter. Lastbrygga mot gårdssidan. Flackt sadeltak med papptäckning och kraftigt dimensionerad skorsten murad i rött tegel.

Kulturhistoria:

Kontors- och lagerbyggnad uppförd för AGAs kemiska industriverksamhet.

Värdeomotivering:

Byggnaden visar tydligt upp femtiotalets byggnadsideal med tegelfasad, asymmetriska tvålufts- fönster och flackt sadeltak. Bildar tillsammans med AGAs produktionsbyggnader i närområdet en visuellt läsbar helhetsmiljö som vittnar om

etableringen av kemisk industri under 1950-talet och utbyggnaden av industriområdet i stort.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Låg enplansbyggnad

Röd tegelfasad

Regelbunden fönstersättning

Vitmålade asymmetriska träfönster

Flackt sadeltak med papptäckning

Kraftigt dimensionerad skorsten i rött tegel

5.8 KVARTER ÖDLAN 4 - AGA INDUSTRIMILJÖ

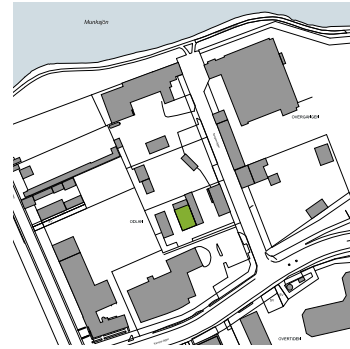
Byggår: 1957

Arkitekt/byggherre: AB Industribyrån i Stockholm

Ursprunglig funktion: AGA kemisk industri

Nuvarande funktion: Firma Gasolspecialisten

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Industribyggnad uppförd på betongsockel med fasad i rött tegel med fasad indelad av regelbundet placerade pelare i vit puts. Vitmålade fönsterband vid takfot. Ursprunglig lamparmatur. Mycket flackt sadeltak med papptäckning. Senare uppförd tillbyggnad.

Kulturhistoria:

Uppförd 1957 som produktionsbyggnad för AGA kemisk industri.

Värdeomvärtering:

Formspråket speglar femtiotalets arkitekturideal med röd tegelfasad, vitmålade fönsterband i trä och flackt sadeltak. Byggnaden bildar tillsammans med övriga AGA-byggnader i närområdet en visuellt läsbar helhetsmiljö som vittnar om

etableringen av kemisk industri under 1950-talet.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Tegelfasad med regelbundet placerade pelare i vit puts

Fönsterband med vitmålade träfönster

Ursprunglig lamparmatur

Flackt sadeltak med papptäckning

5.9 KVARTER ÖDLAN 4 - AGA INDUSTRIMILJÖ

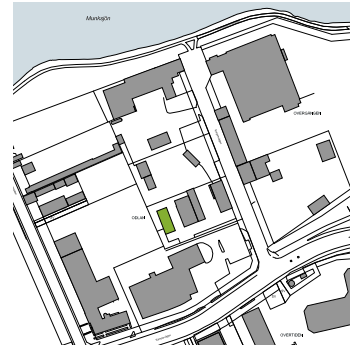
Byggår: 1957

Arkitekt/byggherre: AB Industribyrån i Stockholm

Ursprunglig funktion: AGA kemisk industri

Nuvarande funktion: Firma Gasolspecialisten

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Industribyggnad uppförd i rött tegel med fasad indelad av regelbundet placerade pelare i vit puts. Vitmålade fönsterband vid takfot. Ursprunglig lamparmatur. Mycket flackt sadeltak med papp-täckning.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Tegelfasad med regelbundet placerade pelare i vit puts
Fönsterband med vitmålade träfönster
Ursprunglig lamparmatur
Flackt sadeltak med papptäckning

Kulturhistoria:

Uppförd 1957 som produktionsbyggnad för AGA kemisk industri.

Värdemotivering:

Formspråket speglar femtiotalets arkitekturideal med röd tegelfasad, vitmålade fönsterband i trä och flackt sadeltak. Byggnaden bildar tillsammans med övriga AGA-byggnader i närområdet en visuellt läsbar helhetsmiljö som vittnar om etableringen av kemisk industri under 1950-talet.

5.10 KVARTER ÖDLAN 3 - AGA INDUSTRIMILJÖ

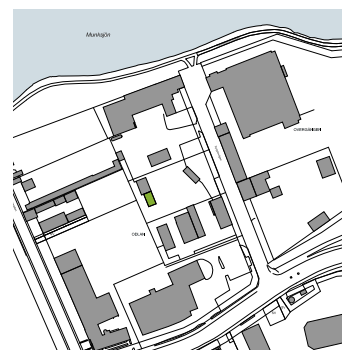
Byggår: 1957

Arkitekt/byggherre: AB Industribyrån i Stockholm

Ursprunglig funktion: AGA kemisk industri, kalkbassäng

Nuvarande funktion: Firma Gasolspecialisten

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Industribyggnad uppförd på betongsockel där halva fasaden utgörs av rött tegel och halva av omålad betong. Norra gavel utgörs delvis av gråmålad stående träpanel med rektangulära vertikala ljusinsläpp. Gråmålad ståltrappa med trädetaljer vid högsta avsatsen. Ursprunglig ljusarmatur.

industri.

Bevaransvärda karaktärsdrag:
Tidstypisk tegelfasad
Betongfasad med enkel dekor
Ljusarmatur

Kulturhistoria:

F.d. kalkbassäng i AGAs kemiska industri.

Värdemotivering:

Tidstypiskt byggnadsskick för industribyggnader. Byggnaden bildar tillsammans med övriga AGA-byggnader i närområdet en visuellt läsbar helhetsmiljö som vittnar om 1950-talets kemiska

5.11 KVARTER ÖDLAN 21

Byggår: 1950-tal

Arkitekt/byggherre: Theodor Anton Bergen
vid AB Ingenjörbyrå i Stockholm

Ursprunglig funktion: Nordiska Syrgasverken
AB

Nuvarande funktion: Firma textiltryck

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Låg industribyggnad med fasad i rött tegel, enkelt profilerad takfot, ursprunglig ljusarmatur och pulpettak med papptäckning. Mot norr ursprungliga gråmålade träfönster i olika uttryck samt dörr med överljus och profilerad omfattning. Skorsten i rött tegel.

Kulturhistoria:

Ursprungligen uppfördes byggnaden för Nordiska Syrgasverken AB som etablerades i området under 1950-talet. Företagets närvaro fick även ge namn åt vägen - Syrgasvägen - som ersatte namnet Tallahovsgatan under 1940-talet. Vid fasaden mot norr har flertalet tegelstenar stämplat VM 1,6 vilket troligtsvis visar ursprunget från Värnamo tegelbruk.

Värdeomotivering:

Byggnaden är en bevarad rest av det som var lokaler till Nordiska Syrgasverken AB. Verken hade såpass stor påverkan på området att gatan fick namnet Syrgasvägen vilket ger byggnaden ett starkt samhälls- och lokalhistoriskt värde. Ursprungsmaterial syns tydligast vid norra fasaden där stämplat tegel och äldre småspröjsade träfönster lyfter fram tidens byggnadsskick.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

- Tegelfasad, med stämplat tegel
- Småspröjsade träfönster
- Ursprunglig ljusarmatur
- Enkelt profilerad takfot
- Flackt pulpettak med papptäckning
- Murad skorsten

5.12 KVARTER ÖVERGÅNGEN 9

Byggår: 1950-tal

Arkitekt/byggherre: Uppgift saknas

Ursprunglig funktion: Verkstadslokaler

Nuvarande funktion: Diverse olika verkstäder

Klassificering: Byggnad med stort kulturhistoriskt värde - PBL 8:17

Byggnadsbeskrivning:

Verkstadsbyggnad av omfattande volym i två funktionsseparerade byggnadskroppar. Vitputsad fasad och vitmålad lättbetong. Fönsterband med träfönster vid takfot och längre ner på fasad, även spröjsade enlufts-fönster i trä. Byggnaden täcks av sågtandat tak med papptäckning. Den norra byggnadskroppen är troligen av äldre dato.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Fasadmaterial
Fönsterband
Träfönster
Sågtandat tak

Kulturhistoria:

Verkstadslokaler uppförda under 1950-talet med en äldre byggnadsdel.

Värdemotivering:

Byggnaden har ett miljöskapande värde då den bidrar till 1950-talets industrimiljö kring Syrgasvägen och speglar i material och volym tidens byggnadsskick för denna typ av bebyggelse.

5.13 KVARTER ÖVERGÅNGEN 5

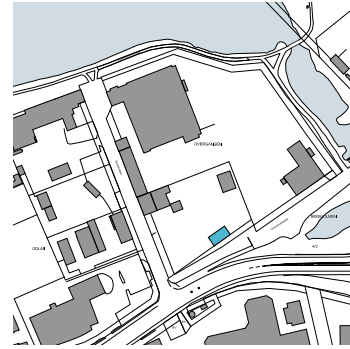
Byggår: 1950-tal

Arkitekt/byggherre: Uppgift saknas

Ursprunglig funktion: Verkstadslokal

Nuvarande funktion: Firma Enthavs Schakt & Entreprenad AB

Klassificering: Byggnad med visst kulturhistoriskt värde

Byggnadsbeskrivning:

Låg byggnad uppförd i betong med borstad och vitmålad yta, även slätpestade och obehandlade fasader. Västra gaveln karaktäriseras av fyra småspröjsade dekorativa gjutjärnsfönster, ursprungligen grönmålade. Blåmålade metalldörrar och flackt pulpettak med papptäckning. Äldre skylt på taket med texten *Svets & Smide*. Äldre ljusarmatur. Utbytta dörrar.

Kulturhistoria:

Verkstadslokal (svets- och smide?) från 1950-talet.

Värdeomotivering:

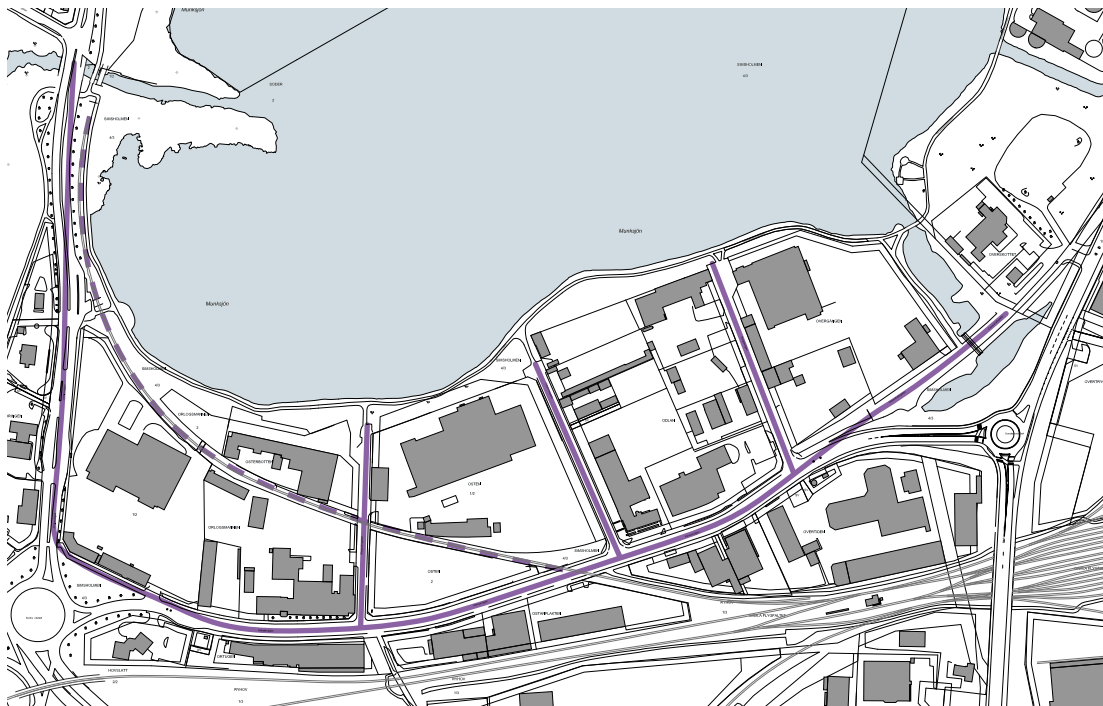
Mindre industribyggnad som tydligt visar karaktärsdrag från 1950-talets estetik. Pulpettak och

gjutjärnsfönster ger byggnaden dess särprägel.

Bevaransvärda karaktärsdrag:

Fasad med borstad yta
Småspröjsade gjutjärnsfönster
Pulpettak med papptäckning
Äldre skylt *Svets & Smide*
Äldre ljusarmatur

6. KULTURHISTORISKT VÄRDEFULL INFRASTRUKTUR

- Väg/Gata
- - Järnväg

Kartan visar den infrastruktur som inom utredningsområdet bedömts som kulturhistoriskt värdefull. Bedömningen grundar sig i vägarnas och järnvägens historiska uppkomst och kontinuitet in i vår tid.

Jordbrovägen, vy mot norr.

Jordbron är namnet på den södra landsväg in till staden som sedan medeltiden knutit samman markerna norr och söder om Tabergsåns inlopp i Munksjön. I samband med att Vaggerydsbanan anlades i slutet av 1800-talet genomgick platsen en modernisering då en ny bro byggdes intill landsvägen och omfattande markarbeten utfördes. Järnvägen knöt samman Jönköping med Vaggeryd och utgjorde en förbindelselänk med Halmstad via Södra Stambanan. Av banan finns idag endast en rest kvar vid pappersbruksområdet. Jordbron var även stadens gräns mot Ljungarums socken fram till 1910 då socknen införlivades med Jönköpings stad vilket ger ett starkt samhällshistoriskt värde. Platsen har under lång tid varit en vital del av Jönköpings kommunikationsnät och vittnar om stadens expansion mot söder.

Järnvägssträckningen Vaggerydsbanan fick

Längs Jordbrovägen syns den banvall som anlades under 1890-talet när Vaggerydsbanan drogs fram väster om Munksjön. I samband med detta förstärktes även landsvägen för att möta upp behoven för den allt tyngre trafiken.

Vänster: Skeppsbrogatan mot söder. Höger: Kämpevägen mot väster. Nedan: Tallahovsgatan mot norr.

under 1910-talet ett stickspår som drogs in till det nyetablerade slakteriet. Spåren skär fortfarande diagonalt genom området och längs dem har frodig grönska vuxit upp. Spåren är en tydlig del av och bidrar till områdets industriella karaktär och har därmed starka samhälls- och lokallistoriska värden.

Gatunätet inom området har sitt ursprung i den stadsplan som under 1913 framlades av Per Olof Hallman och 1926 reviderades av Albert Lilienberg. ”Generalplanen” som kom 1950 kom vidare att fastställa fortsatt markexploatering för ytterligare industriexpansion. I den första stadsplanen för området planerades raka breda gator, något som fortfarande syns tydligt då vägarna utgör distinkta parallella skiljelinjer mellan kvarteren. Dessa visuellt påtagliga strukturer förmedlar ursprungstanken för industriområdet och ger starka samhällshistoriska värden.

Skeppsbrogatan och nuvarande Syrgasvägen (f.d. Tallahovsgatan) är troligtvis områdets äldsta bevarade gator, i befintligt läge sedan 1930-tal (Stadskarta över Jönköpings 1935). Under 1940-talet får områdets gatustruktur sin nuvarande karaktär då Skeppsbrogatans östra

sträckning upphör och blir kvartersmark. Spåren efter gatusträckningen är måttliga men markerar möjligen av den gröna bredare barriär som numera delar av tomterna.

Gatunamnen anspelar på historiska företeelser och närbelägna platser i området. De berättar om den gamla bygdens historia och vittnar om landskapets byggnader och fysiska uttryck som inte längre är en visuell del av stadsbilden. Tallahovsgatan fick sitt namn efter torpet Tallahov under Strömsbergs säteri. Syrgasvägen uppkom efter etableringen av Nordiska Syrgasverken under 1950-talet.

De vägsträckningar och järnvägsspår som inom ramen för denna rapport lyfts fram som kulturhistoriskt värdefull infrastruktur speglar var för sig och tillsammans den utveckling som skett i området sedan den första stadsplanen lades fram 1913. Kommunikationsnätet äger genom sin historik starka lokallistoriska värden och bildar miljöskapande värden mellan de bebyggda kvarteren. Merparten av strukturerna används mycket frekvent i industriområdets dagliga verksamheter vilket ger betydande kontinuitetsvärde.

Syrgasvägen mot norr. Vägen hette tidigare Tallahovsgatan men fick på 1950-talet sitt nuvarande namn då Nordiska Syrgasverken AB etablerades inom kvarteret Ödlan.

7. SAMMANFATTNING

INDUSTRIOMRÅDET SOM HELHET

Delområdet Skeppsbron karaktäriseras tydligt av en småskalig industribebyggelse med väl synlig kvartersstruktur. Stadslandskapet är som helhet lättöverskådligt då det utgörs av en blandning av bebyggda kvarter och till synes öde tomter. Flertalet siktlinjer mot grönstråket och strandpromenaden längs Munksjön förstärker det spatiösa intrycket. Grönstruktur återkommer längs gamla Vaggerydsbanans stickspår som skär diagonalt genom industriområdet. Träd, buskar och mindre gräsmattor förekommer även insprängt mellan byggnaderna. Gatunätet bildar miljöskapande mellanrum och bidrar till upplevelsen av bebyggelsens varierande arkitektoniska uttryck. Trots en relativt heterogen bebyggelse knyts området visuellt samman av småskalighet och gemensamma industrifunktion.

BEVARANSVÄRD KULTURMILJÖ

Utredningsområdets äldsta infrastruktur utgörs av Jordbrovägen vars sträckning tidigare var den gamla södra landsvägen in till staden. Passagen vid Jordbron har medeltida anor och spelar en fortsatt viktig roll i platsens kommunikationsnät. Järnvägens betydelse för området syns idag tydligast i stickspåret intill f.d. slakteriområdet. Gatunätet har sedan 1940-talet gett stadsbilden kontinuerlig struktur med huvudvägen Kämpesvägen och parallella tvärgatorna Skeppsbrogatan, Tallahovsgatan och Syrgasvägen. Bebyggelsens äldsta representanter är belägna längs Skeppsbrovägen; slakteriets transformatorstation och f.d. tryckfärgsfabriken från 1910-talet. Vid Syrgasvägen finns en samlad helhetsmiljö uppförd under 1950-talet med kontors-, lager och produktionsbyggnader för bl.a. AGA och Svenska Syrgasverken AB.

Östra delarna av utredningsområdet, sett från Simsholmen. 1950-talsindustrierna vid Syrgasvägen bildar här en front mot Munksjön och strandpromenaden.

8. KÄLLOR OCH LITTERATUR

Tryckta källor

Jönköping - 1900-talets stad Gunnar Lindqvist (1983)

Jönköpings stads historia Jönköpings Historiekommitté, red. Birger Sallsnäs, 4 Volymer (1963, 1965, 1971, 1984)

Jönköping: stadens framväxt Gunnar Lindqvist (1979)

Jönköping - staden och sjöarna Stadsbyggnadsvision 2.0, Jönköpings kommun (2008)

Kulturbistorisk värdering av bebyggelse Axel Unnerbäck, Riksantikvarieämbetet (1995)

Kulturminnesvårdsprogram för Jönköpings kommun Stadsarkitektkontoret, Jönköpings kommun (1988)

Miljökonsekvensbeskrivning - Ramprogram för Södra Munksjön - fördjupad översiktsplan SWECO (2012)

Munksjö pappersbruk - Pappersbruksområdet, Jönköping, Antikvarisk förundersökning med kulturbistorisk värdering Niras (2010)

Munksjö pappersbruk - principer för bevarande och utveckling av kulturmiljön Nyréns Arkitektkontor (2011)

Ramprogram för Södra Munksjön - fördjupad översiktsplan Jönköpings kommun (2012)

Södra Munksjöområdet - historisk dokumentation och kulturbistorisk värdering Byggnadsvårdsrapport 2008: 63, Jönköpings Läns Museum (2008)

Otryckta källor

Arkiv

Jönköpings Länsmuseum
Karta över Jönköpings stad 1935 stadsingenjör Einar Adell
Karta över Jönköpings stad 1948 stadsingenjör Wilhelm Norsander

Lantmäteriet - Historiska kartor

Riksantikvarieämbetet - Fornsök

Informanter

Lennart Lindberg, Gudmundsgillet

Fotografier

Samtliga foton är tagna av Sweco Architects AB.